

het Volksbelang

Liberaal Vlaams Tijdschrift
www.hetvolksbelang.be

nr 3 - Maart 2016
Jaargang 137
maandblad

“Voorbij de waanzin.” Zo vallen vele reacties op de moorddadige aanslagen op de luchthaven in Zaventem en in de metro te Brussel op dinsdag 22 maart 2016 samen te vatten. Waarom moest dit gebeuren? Had dit kunnen worden vermeden? Wie gaat een einde maken aan de waanzin? **Onze commentaar op blz. 2.**

Inhoud

VAN DE REDACTIE **Wie stopt de waanzin?** / 2 | VERKIEZINGEN IN DE VS **Analyses en beschouwingen** / 4-8
ECONOMIE **Het nut van economische migranten** / 9 | BUITENLAND **De positie van Duitsland in Europa** / 10
OPINIE **Gwendolyn Rutten aanbidt John Locke** / 12

Van de redactie
door **Bert Cornelis**

Wie stopt de waanzin?

Na de moorddadige aanslagen in de luchthaven van Zaventem en in de metro te Brussel blijven vele vragen onbeantwoord. Van één ding zijn we zeker: het zal nooit meer zijn zoals voorheen. Als er iets is waarin de terroristen zijn geslaagd dan is het wel de angst en de onzekerheid in de hoofden van de Belgen te planten. Niemand stapt vandaag nog onbezorgd in een trein, tram, bus, metro of vliegtuig. De terroristen zijn er in geslaagd ons te treffen in onze dagelijkse vrijheid van leven, in onze vrijheid ons te bewegen, te gaan en te staan waar we willen. Wie dit ontkent of in volle overmoed blijft roepen 'dat we daar niet mogen aan toegeven', is naïef. We zijn wel degelijk murw geslagen. Na de aanslagen in Parijs kregen we een eerste mokerslag, maar de terreur bleef nog op afstand. We zagen wel militairen in het straatbeeld, er waren verscherpte controles. Maar het bleef leefbaar. De Belgen rechtten de rug, en gingen door. Nu zijn we door een tweede mokerslag getroffen, maar dan midden in onze hoofdstad, met dodelijke gevolgen. De terreur is over de drempel van onze voordeur geschreden en heeft zich bij ons aan tafel gezet. Als een ongenode indringer.

Hoe is dit zo ver kunnen komen?

Terreurspecialisten waarschuwden er al lang voor dat de huidige Europese Midden-Oosten-politiek en de aanpak van het radicalisme hebben gefaald. Brussel moest er vroeg of laat aan geloven. "Dit is een strijd tussen goed en kwaad", zo laat men ons immers geloven. Zolang we in de oorlogslogica zitten zal IS steeds meer gemotiveerder worden potentiële kamikazes te vinden om Europa te bestrijden en aanslagen te plegen. IS vond in de georganiseerde misdaad in de Brusselse gemeenten een uitstekende recruiterbodem om de aanslagen uit te voeren. Binnen de moslimgemeenschap, die zich duidelijk laat misbruiken, heerst naar verluidt een Colombiaanse zwijgplicht die de daders lang in bescherming zou hebben genomen. Door gefaalde integratie, kansarmoede en werkloosheid ging een generatie verloren en werd zij in de handen van malfide terreurregimes geduwd. Een dodelijke mix, zo is nu gebleken.

Hadden we dit kunnen vermijden?

De schuld is haast een collectieve schuld van al wie de voorbije jaren verantwoordelijkheid heeft gedragen. Op alle niveaus. Lankmoedigheid, hoogmoed en weggijken hebben dus geen zin meer. Justitie ligt nu onder vuur want de daders van de aanslagen waren niet onbekend bij het gerecht. Het waren zware jongens. Op zijn minst mag men zich afvragen waarom zij niet achter slot en grendel zijn gebleven.

"De terreur is over de drempel van onze voordeur geschreden en heeft zich bij ons aan tafel gezet. Als een ongenode indringer."

Eén van hen kreeg tien jaar cel, en kwam na vier jaar voorwaardelijk op vrije voeten. Turkije pakte hem op en waarschuwde ons land dat hij was uitgewezen. Regering en parlement zullen aan de bevolking volledige klaarheid moet scheppen en de gepaste conclusies trekken. Eén van die conclusies zou kunnen zijn dat de hervorming van justitie onvoldoende is gebleken. Na de affaire-Dutroux en de politiehervorming bleef de justitiehervorming in de modder zitten. Achtereenvolgende ministers probeerden wel maar stuitten op hardnekkige magistraten die weinig hervormingsgezind bleken. Rechters klagen over te weinig mensen, onleefbare werkomstandigheden, nauwelijks middelen. Genoeg geklaagd. Ook die tijd is nu voorbij: wie de urgentie nog ontkent, en niet handelt, pleegt schuldig verzuim. Grijp nu ook dit moment aan om ons hele veiligheids- en gerechtssysteem te hervormen, zoals na Dutroux.

Wie maakt er een einde aan deze waanzin?

Het gaat om normen en waarden. Zij die de dodelijke aanslagen pleegden, horen in onze samenleving niet thuis, zij die de daders de hand boven het hoofd hielden, ook niet. Wie onze rechten van vrijheid, tolerantie en gelijkheid miskent, moet er uit. Wie extremisme en haat predikt, is ongewenst. Zij die angst en onzekerheid in onze hoofden hebben geplant, kunnen forse tegenwind verwachten. Maar dit zijn slechts woorden, zoals er veel stroomden over de pijnlijke gebeurtenissen. Ze verbleken tegenover het leed van de slachtoffers en het verdriet van de nabestaanden. Vooral zij hebben nu alle steun nodig. •

Esthetiek der steden

In het Archief en Museum voor het Vlaamse Leven te Brussel (AMVB) vond de voorstelling plaats van het boek "Esthetiek der steden van Karel Buls (1837-1914)". Het boek is een uitgave van het Liberaal Archief, het Willemsfonds Brussels Hoofdstedelijk Gewest en uitgeverij ASP. Het werd ingeleid en vertaald door **Els Ampe**, schepen van Openbare Werken en Mobiliteit van de stad Brussel en Brussels parlementslid. **Johan Basiliades** verzorgde de eindredactie.

Karel Buls

Karel Buls was in 1893, toen hij "Esthétique des villes" schreef, burgemeester van Brussel. In het boek ontvouwt hij zijn ideeën over urbanisatie en stads-kernvernieuwing, en past deze toe op "zijn" Brussel. Zijn inspiratie voor het boek haalt hij uit zijn vele reizen naar Europa's fraaiste steden. Het is een boek, geschreven vanuit de dagelijkse praktijk van een beleidsmaker. Buls droomt van een mooiere stad, heeft gedurfde ideeën, maar moet voor de praktische realisatie ervan samenwerken met stadsarchitecten en planners. En hij krijgt - zoals elke vernieuwer - ook heel wat kritiek. Niet zelden botsen zijn ideeën met deze van de koning-urbanist Leopold II. Zo verschillen Karel Buls en de Koning openlijk van mening over de aanleg van de

Kunstberg.

Het boek werd destijds in één adem genoemd met toonaangevende boeken over stadsarchitectuur zoals "Der Städtebau nach seinen künstlerischen Grundsätzen" van Camillo Sitte (1889) en "Der Städtebau" van Josef Stübben (1890). Maar anders dan deze twee academische werken, is het boek van Buls geschreven door een autodidact met praktijkervaring.

Hedendaags

Esthetiek der steden raakte daarna grotendeels in de vergetelheid. Toch kan de visie van Buls op stadsontwikkeling ook vandaag nog steeds beleidsmakers inspireren en helpen bij het maken van stedenbouwkundige

keuzes. Meteen de voornaamste reden om dit werk van onder het stof halen.

Deze heruitgave en vertaling van "Esthétique des villes" is tevens het derde boek dat wordt uitgegeven in de reeks "Stadslucht maakt vrij", een reeks met als doel een positieve (en liberale) visie op Brussel en het stedelijk beleid te ontwikkelen.

Eerder werd door het Liberaal Archief en Uitgeverij ASP het boek "Croquis Siamois" uitgegeven, een ander bijna vergeten werk van Karel Buls, over de wellicht meest avontuurlijke reis die globetrotter Karel Buls ondernam, naar Siam (het huidige Thailand).

Meer info bij het Liberaal Archief: info@liberaalarchief.be. •

GENT VIER EEUWEN IN BLOEI

Ter gelegenheid van de Gentse Floralien 2016 organiseert de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde (KMLP) een tentoonstelling met werken uit haar bibliotheek. In de Blauwe Zaal van het Liberaal Archief maakt de toeschouwer kennis met unieke en kostbare boeken uit deze mooi verzamelde rond plantkunde, tuinbouw en sierteelt. Foto's, affiches en schilderijen getuigen van het rijke verleden van deze bloemententoonstelling die anno 2016 is uitge-

groeit tot een heus stadsfestival. Mis deze expositie niet!

Wanneer: van 22 april 2016 tot 1 mei 2016, telkens van 9.00 tot 18.00 uur.

Waar: Blauwe zaal van het Liberaal Archief, Kramersplein 23, 9000 Gent.

Deze tentoonstelling is gratis. Wie de andere activiteiten van de Floralien wenst te bezoeken en daarvoor kaarten wenst te kopen, vindt meer informatie op de site www.floralien.be

In het volgend nummer van Volksbelang gaan we dieper op deze tentoonstelling in. •

VS-PRESIDENTSVERKIEZINGEN: EEN STAND VAN ZAKEN

Sinds januari zijn de media en de wereld in de ban van de Amerikaanse voorverkiezingen. Maar er is geen enkel wettelijk voorschrift dat zegt dat de politieke partijen dit moeten doen. Het was op aandringen van de republikeinse 26ste president Theodore Roosevelt dat men, in het begin van de 20ste eeuw, een einde maakte aan de macht van het partijestablishment. Voortaan kunnen de leden van de twee grootste partijen hun kandidaat voor het Witte Huis zelf kiezen.

Nog een lange weg naar 'election day'

Prof. Herman Matthijs doceert o.a. de cursus over de VS aan de UGent en de VUB.

Zowel voor de republikeinen als de democraten is het nog een lange rit, want niemand heeft al de helft van de delegates binnengehaald. Inderdaad voor de democratische nominatie zijn er 2.383 afgevaardigden nodig en bij de republikeinen zijn er dat 1.237. Die nominaties vinden plaats op de conventies van eind juli: te Cleveland voor de GOP (Grand Old Party) en te Philadelphia voor de democraten.

Democraten

Bij de democraten zijn er bijzonder weinig kandidaten komen opdagen om Obama op te volgen. Het is duidelijk dat de partijleiding alles op alles zet om de gewezen 'first lady' **Hillary Rodham-Clinton** (1947, methodiste) uit de staat New York aan de nominatie te helpen. Bovendien zijn de bijna 800 zogenaamde 'super delegates' een doorgestoken middel om Hillary aan de nominatie te helpen. De voorzitter van het DNC (Democratic National

Committee) is een goede vriendin van Hillary, namelijk: **Debbie Wasserman** (1966, Joods). Zij is ook federaal Huislid voor Florida (23th kiesdistrict: Miami Beach & Fort Lauderdale). Alleen senator **Sanders** (1941, Joods) uit de staat Vermont durft het aan om tegen Hillary in te gaan. Hillary Rodham is zeker een bekwame dame. Maar ze heeft een imago-probleem, want ze is het prototype van de partijmacht. Aan Hillary is er niets nieuws en ze sleept vele schandalen mee. Senator Sanders is de anti-establishmentfiguur die het best kan omschreven worden als een Scandinavisch sociaal democraat. Het is duidelijk dat Sanders voldoende middelen bijeen heeft gehaald om de rest van de race uit te rijden. Daarmee vertraagt hij op zijn minst de voor spelde nominatie voor Clinton.

Een andere vraag is wat Hillary Clinton gaat doen met Sanders en zijn delegates? Gaat ze deze negeren op de conventie of gaat ze Sanders iets aanbieden in haar mogelijk toekomstig kabinet? Want **Bernie Sanders** scoort te goed en de democratische partijleiding kan zich niet permitteren dat die groep van kie-

zers afhaakt. Maar een echte meevaller voor haar kan het verdeeldheid binnen de GOP worden!

Republikeinen

De Texaanse conservatieve senator **Ted Cruz** (1970, Baptist) staat momenteel op de tweede plaats in de republikeinse race naar de nominatie. Hij is erg verbonden met de conservatieve 'Tea party' binnen de partij. Senator Cruz is ook niet echt de lieveling van het partij-establishment. Deze laatste zette alles op **Jeb Bush** (1953 en katholiek). Doch die ging in een ongekeerde snelheid af bij de primaries. Zodoende werd de eerste caucus van Iowa gewonnen door Cruz en dan kwam de onderschatte Trump opzetten. Want de top van de partij dacht dat zijn kandidatuur een lachertje was.

Inderdaad de revelatie van deze campagne is de vastgoedmiljardair uit NYC: **Donald Trump** (1946, Presbyteriaan). Opvallend is wel dat Trump zowel wint in conservatievere - als in liberale staten. Kortom de partijleden van de GOP (Grand Old Party) hebben het wel gehad

De democratische kandidaat Hillary Clinton: bekwam, maar het prototype van de partijmacht.

Marco Rubio: halve lieveling van het republikeinse partij-apparaat moest het onderspit delven.

Een voordeel voor Donald Trump? De verkiezingen van 2016 hebben voor het eerst betrekking op een electoraat dat voor bijna een derde bestaat uit minderheidsgroepen.

met de dictaten van de partij en komen massaal opdagen in de primaries om te stemmen voor de anti-partijestablishment figuur. Tevens is het succes van Trump te relateren met zijn 'out of the box'-campagne en het feit dat hij zijn campagne zelf financiert. Al de andere kandidaten zijn afhankelijk van donaties en diens voorwaarden. Trump heeft ook belangrijke 'endorsement' gekregen met o.a. de steun van de gematigde gouverneur van de staat New Jersey: **Chris Christie** (1962, katholiek), de gewezen kandidaat dr. **Ben Carson** (1951, adventist) etc. Met Trump komt er opnieuw een traditioneel republikeins thema naar voren: economisch protectionisme (bijv. invoer staal) en een minder actief optreden in het buitenland. Als niet-kandidaat van de partij gelijkt hij op Reagan in 1980, die uiteindelijk de partijman Bush meenam als running mate.

De GOP is dan met veel vertraging senator **Marco Rubio** (1971, katholiek) uit Miami gaan steunen. Maar hij sneuvelde op 15 maart in zijn eigen staat tegen Trump. Zodoende heeft deze Amerikaanse Hispanic een politieke opdoffer van formaat gekregen en de race verlaten.

De huidige derde persoon in de republikeinse race is de gouverneur van de staat Ohio: **John Kasich** (1952, anglicaan). Hij gaat de nominatie niet binnenhalen, doch de vraag rijst wel wie zijn delegates gaan steunen op de conventie van de GOP? Want Trump zal de meerderheid moeten halen om zeker te zijn van de nominatie. De partijleiding met **Reince Priebus** (1972, Grieks orthodox) als voorzitter van het RNC (Republican National Committee) probeert dat met alle macht te verhinderen. Ook de speaker van het Huis van Afgevaardigden **Paul Ryan** (1970, katholiek) is, als 'Tea party' lid, tegen Trump en voor Cruz. Bovendien is de speaker ook de voorzitter van de conventie. Ryan was ook de running mate van Mitt Romney in 2012. Met andere woorden de ruzies lopen hoog op bij de GOP. Maar als de RNC-leiding en de 'Tea party' Trump gaan weigeren voor de nominatie, dan kan hij nog als derde onafhankelijke kandidaat opkomen. Dat scenario wordt dan het einde van de GOP en de blauwe loper richting het Witte Huis voor Hillary Rodham.

Conclusie

Uit de voorverkiezingen kunnen we een aantal conclusies trekken. Vooreerst dat het RNC en het DNC hun zin niet krijgen. Bij de GOP is men de greep op de leden volledig kwijt. Vervolgens zijn de voorverkiezingen van 2016 een ongekend mediaspektakel. Tertio, de anti-establishmentkandidaten scoren in beide partijen: Sanders en Trump.

Een vierde bemerking is dat het nieuwe kabinet veel meer de Amerikaanse economische belangen zal gaan verdedigen. Trump en Sanders hebben veel kritiek op de mondiale vrijhandel. Ook zal met het aantreden van Clinton of Trump Europa meer geld op tafel moeten leggen voor zijn verdediging. De tijd dat de Amerikaanse belastingbetaler gul betaalt voor de Europese defensie, is gedaan.

Ten vijfde moet erop gewezen worden dat de verkiezingen van 2016 voor het eerst betrekking hebben op een electoraat dat voor bijna één derde bestaat uit minderheidsgroepen met de latino's op kop. Daar gaan ze allebei rekening mee moeten houden.

Als zesde punt is er het feit dat de 45ste president van de Verenigde Staten de belangrijkste swingstate moet winnen, namelijk: de sunshine state Florida (29 kiesmannen). In deze staat heeft Trump zijn tweede woonst te Palm Beach. Kan de republikeinse gouverneur **Rick Scott** (1952, evangelisch) hier een rol spelen. DNC-voorzitster Debbie Wasserman komt ook uit Florida!

Een zevende opmerking is de leeftijd van Trump en Clinton. Beide presidentskandidaten zijn op een leeftijd gekomen van het is nu of nooit! Een jongere vicepresident kan vanuit deze positie een latere gooi doen naar het Witte Huis. Bovendien wonen Clinton en Trump in het noordelijke liberale New York en zijn ze protestants. De running zal jonger, zuidelijker en katholiek en hispanic kunnen zijn.

Maar deze voorverkiezingen lopen nog tot begin juni, Want op 7 juni wordt er afgesloten met de kers op de taart: California. Vervolgens mag men zich voorbereiden op de conventies en dan is er nog de lange campagne naar 8 november: "election day"! •

VS-PRESIDENTSVERKIEZINGEN: EEN STAND VAN ZAKEN

Tot spijt van wie het benijdt, de republikeinse presidentskandidaat Donald Trump won op zaterdag 20 februari ook de voorverkiezing in South Carolina. Wellicht nog meer verrassend dan de overwinning van de miljardair uit New York was de exit van Jeb Bush uit de republikeinse primaries, aanvankelijk de favoriet voor de nominatie. De voormalig gouverneur van Florida, naar republikeinse maatstaven één van de meest gematigde kandidaten, besloot de handdoek in de ring te gooien nadat hij slechts 8 procent van de stemmen kreeg in een staat die eerder wel naar zijn vader en broer ging. Biedt intussen het 'Alternative Voting' een oplossing voor het 'Trum(p)falisme in de Amerikaanse politiek?

“ALTERNATIVE VOTING”: MEDICIJN TEGEN TRUM(P) FALISME?

Patrice VIAENE, advocaat

Er zijn wellicht een veelvoud aan verklaringen voor de steile opgang van de vastgoedmagnaat van clowneske outsider tot mogelijke favoriet in het republikeinse kamp. Met zijn straffe, polariserende uitspraken (met jammer genoeg vooral de Mexicaanse migranten als kop van jut), vertolkt hij het buikgevoel van vele modale Amerikanen. Volgens andere observatoren zoals David Brooks van de New York Times past de anti-establishmentkandidaat perfect in een tijdperk waar de “selfie” en het “ik” primeert en de teloorgang van de politieke klasse er voor gezorgd heeft dat de andere kandidaten nog weinig moreel gezag uitstralen. Politici met een eenvoudig verteerbare boodschap zoals Trump (en in wezen ook Bernie Sanders) hebben daardoor vrij spel.

Funest kiesmechanisme

Een factor die veel te weinig wordt belicht is de manier waarop de republikeinen hun presidentskandidaat verkiezen. In tegenstelling tot de democraten, geeft de Republikeinse Partij aan iedere staat de mogelijkheid om bij de voorverkiezingen ofwel een “winner-takes-it-all” methode toe te passen ofwel een

proportionele methode waar het aantal te winnen afgevaardigden overeenstemt met de behaalde stemmen. In South Carolina werd de “winner-takes-it-all” methode toegepast waardoor Trump met 32 procent alle afgevaardigden kreeg en Marco Rubio, eervol tweede met 22% van de stemmen, geen enkele van de “delegates” werd toegewezen die hem zou kunnen helpen om de republikeinse nominatie in de wacht te slepen. Een dergelijk kiesmechanisme, dat in vele Staten ook op Super Tuesday zal worden toegepast, is zeker bij de republikeinse voorverkiezingen funest. Meer dan tweederden van het republikeinse kiespubliek heeft in opiniepeilingen aangegeven dat zij nooit zullen stemmen voor “the Donald”. Deze tweederde meerderheid blijft echter zeer gespleten en verdeelt haar steun over verschillende gematigde en minder gematigde “anti-Trump” kandidaten. Het “winner-takes-it-all” systeem heeft natuurlijk een aantal duidelijke voordelen ten opzichte van het proportioneel systeem: winnaars zijn sneller gekend, de politieke stellingnames zijn duidelijker en kandidaten worden vlugger gedwongen kleur te bekennen. Er bestaat echter nog een derde minder polariserend maar even slagkrachtig mechanisme, het kiesstelsel van de Alternative Vote.

Eliminatie

Alternative voting of preferentieel stemmen houdt in dat de kiezers in de eerste en enige ronde de kandidaten moeten ordenen volgens hun voorkeur. Tot zolang niemand van de kandidaten meer dan 50% van de stemmen behaalt op basis van de eerste voorkeur van de kiezers wordt telkens de kandidaat met de laagste score geëlimineerd. Vervolgens wordt de “tweede keuze” van de kiezers van de geëlimineerde kandidaat opgeteld bij de resultaten van de “eerste voorkeur” van

Meer dan tweederden van het republikeinse kiespubliek heeft in opiniepeilingen aangegeven dat zij nooit zullen stemmen voor “the Donald”.

Zoals elke rechtgeaarde burger weet is democratie meer dan het aanvinken van een bolletje in een stemlokaal.

de andere kandidaten. Dit spelletje van eliminatie en herverdeling van tweede keuzes blijft doorgaan tot één van de overblijvende kandidaten de absolute meerderheid haalt. Door reeds bij de eerste stemming je voorkeurslijst op te stellen wordt vermeden dat kiezers verschillende keren naar de stembus moeten trekken en wordt meteen een virtuele tweede, derde of vierde ronde georganiseerd.

Een systeem van preferentieel stemmen wordt reeds (en vaak succesvol) toegepast in het Australische parlement, de Ierse verkiezingen en, u gelooft het niet, bij de verkiezing van beste film op de jaarlijkse Oscars. Er zal echter meer nodig zijn dan dit laatste precedent om de tv-persoonlijkheid, producer en voormalig acteur Donald Trump te overtuigen om zelf te kiezen voor Alternative Voting.

Positieve campagne

Uiteraard moet efficiëntie niet het enige motief zijn om voor Alternative Voting te kiezen. Een dergelijk preferentieel systeem zorgt ervoor dat de uiteindelijk verkozenen de meerderheid van de kiezers achter zich scharen.

Daarnaast straft het kandidaten die extremistische, utopische of revolutionaire programma's voorstellen en moedigt het politici aan om ook kiezers aan te spreken die zich niet in hun normale filosofische of sociologische habitat bevinden. Bovenal zou Alternative Voting ervoor kunnen zorgen dat politici meer op een positieve manier campagne voeren en zich inzetten voor de res publica en minder voor specifieke belangengroepen.

Het systeem van Alternative Voting is vanzelfsprekend ook niet perfect en het is zeker geen wondermiddel voor een toch wel zeer verdeelde samenleving zoals de Verenigde Staten. Waar in een minder verdeelde samenleving er een tendens bestaat om vooral de mediaankiezer aan te spreken, zien we dat in de Verenigde Staten het centrum vrijwel leeg blijft. Desondanks zou een systeem van Alternative Voting bij de Amerikaanse republikeinen er wellicht voor zorgen dat de meer gematigde kandidaten zoals John Kasich, Chris Kristie en Jeb Bush meer ruimte (en media-aandacht) hadden gekregen om hun eerder gematigde boodschap te verdedigen. Zo het op 8 november 2016 een polariseren-

de strijd wordt tussen Donald Trump en Bernie Sanders (in de veronderstelling dat ook Hillary het onderspit delft) wordt het wellicht koffiedik kijken wie de nieuwe bewoner van het Witte Huis wordt. Indien de volgende president van de Verenigde Staten echter zou worden verkozen op basis van Alternative Voting mogen beiden hun zoete dromen opbergen en wint een derde “centrumkandidaat” de verkiezing op basis van een meerderheid van “tweede voorkeuren”.

Motivatie en empathie

Zoals elke rechtgeaarde burger weet is democratie meer dan het aanvinken van een bolletje in een stemlokaal. We mogen echter de methodiek en functionaliteit van kiesstelsels voor ons democratisch bestel niet onderschatten. Extremisme en revoluties zijn nefast voor het burgerweefsel en vertrouwen waarop onze samenleving is gebaseerd. Alternative Voting kan een te overwegen oplossing zijn als een structurele en systematische motivatie tot matiging en empathie in de politiek. •

Hillary en de vrouwen

Aviva Dierckx
voorzitter
Liberale Vrouwen

Outsider Bernie Sanders maakt het Hillary Clinton lastiger dan verwacht. Het opvallendste daaraan is dat hij als oudste kandidaat (74) het meeste jongeren kan enthousiasmeren, zelfs meer dan Obama. In 2008 had Obama serieus het voordeel op Clinton bij jongeren, in een verhouding 60 tegenover 37%. Sanders leek dat nu nog te willen overtreffen, bij de primary in New Hampshire die iedereen in het Clinton-kamp deed beven, haalde hij 83% van de -30 stemmers over zijn streep.

Hipsters & jongeren

Het moet gezegd dat pompa wel de hipste en eigenzinnigste campagne voert. Dat eigenzinnige is zijn eigen verdienste – een onafhankelijke op de democratische lijst, die niet lijkt te weten dat die partij lid is van de Liberale Internationale, en constant blijft flirten met het socialisme... Het hippe is eerder op rekening te schrijven van een slim jong team dat de meest trendy sites, apps en clips maakt. Op zijn meetings treden groepen op waar Sanders zelf nog nooit van gehoord heeft, maar die goed liggen bij het jonge volk.

Jonge vrouwen

De helft van die jongeren zijn natuurlijk jonge vrouwen. Dat verontrust Clinton niet weinig. Voor zowat alle democratische kandidaten zijn het de stemmen van vrouwen geweest die hen de overwinning bezorgd hebben. Sinds de jaren 80 zie je echt nog het verschilpercentage stijgen tussen de aantallen mannen en vrouwen die voor bepaalde kandidaten opteren. Bij zijn eerste verkiezing haalde Obama zijn overwinning binnen met 10% méér vrouwenstemmen.

Feministisch erfgoed

Pers en concurrentie stellen het voor als zou Clinton vrouwen in het algemeen niet (meer) aanspreken, maar zij scoort wél zeer goed bij vrouwen boven de 45. In quasi alle primaries heeft ze het grootste deel van de vrouwelijke kiezers naar zich toe kunnen trekken. Enkel jonge vrouwen zijn afgestapt van het verlangen om vrouwen aan de top te zien, een verlangen dat generaties voor hen, bijv. de babyboomers, wel nog sterk aanvoelen. De nieuwe generaties zijn eerder met gay- en transrechten bezig, met dierenrechten en met milieu - vrouwenrechten zijn volgens hen al 'klaar'. Studies tonen aan dat pas na

de dertig een besef komt dat misschien toch nog niet alles zo perfect geregeld is. Dit is de leeftijd waarom promoties gemaakt of gemist worden, waar arbeid en gezin toch met elkaar in botsing komen, enz.

Iconen van de strijd om vrouwenrechten zoals Gloria Steinem en Madeleine Albright wilden Clinton helpen en die jonge vrouwen wel eens even wijzen op de verdomde plicht van vrouwen om elkaar niet af te vallen. "There is a special place in hell for women who don't support each other" weetjewel. De jonge vrouwen waren not amused over dit belerend vingertje. Net wat de media nodig hebben om te kunnen roepen 'cat-fight', de meisjes trekken aan elkaars haar!

Clinton gaat jonge vrouwen nu anders aanspreken, niet op solidariteit maar op inhoud. In de campagne 2008 was de toon er eerder één van zelfbewust spelen op bekwaamheid en leiderschap. In de campagne anno 2016 worden wel zeer duidelijk de vrouwelijke registers opengezet, de oude feministische wapenfeiten in de verf gezet die jonge vrouwen zich niet van Clinton herinneren. En het siert Clinton dat zij reageert zonder vingertje, met "Ook al steunen zij mij nu niet, ik steun hén wel". •

EINDE VAN HET EUROPEES PROJECT?

In de nasleep van de Tweede Wereldoorlog heeft een aantal moedige en visionaire politici (terecht) gezegd: "Dit nooit meer". En om dat doel te bereiken, werd het Europees project opgezet. Dit beperkt project werd geleidelijk uitgebouwd tot een club van 28 landen en met de bedoeling er een volwaardige Europese Unie van te maken.

Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Het bouwwerk is zeker nog niet af maar er was de wil om er stap voor stap verder aan te werken. Helaas, sinds maandag 25 januari, lijkt het tij te keren: in Amsterdam werd beslist het fameuze Schengenakkoord tijdelijk "on hold" te zetten. Op zich misschien een klein "accident de parcours", maar in feite een uitloper van een sluipend proces dat reeds jaren aan de gang is.

Nieuwe generatie

Vooraf een nieuwe generatie van politici in alle landen van de EU vindt het nodig "Europa" de schuld te geven van alles wat verkeerd loopt in onze samenleving. Zij houden er nu een nationalistische discours op na om te zeggen: wat we zelf doen, doen we beter; "Brussel" moet zich niet met alles willen moeien. Het Europees project is zeker niet perfect, maar denken dat we in een geglobaliseerde wereld de problemen terug moeten aanpakken met een "elk voor zich"-mentaliteit, is catastrofaal. Het is alleen door samen te werken dat we de huidige crisis door de vluchtelingenstroom kunnen aanpakken. Velen zijn het blijkbaar al vergeten dat landen zoals de VS, Canada, Australië, ... nog steeds hun niveau van welvaart in grote mate (zoniet uitsluitend) te danken

hebben aan een permanente instroom van migranten.

Instroom

Zelfs onze eigen economie zou nooit de groei en bloei gekend hebben als wij niet hadden kunnen rekenen op de instroom van vreemde arbeidskrachten. West-Europa is er zeker niet armer van geworden. Het vallen van de Berlijnse muur heeft ook in het toenmalige West-Duitsland een massale instroom van Oost Duitsers op gang gebracht. Maar er was toen een politieke wil en de menselijke solidariteit om er het beste van te maken. En het zijn precies deze ingrediënten die nu ontbreken. Plots heeft men schrik van deze nieuwe mogelijke medeburgers. Zo is het wraakroepend dat vele Oost-Europese landen, die dankzij hun integratie in de EU en dankzij de solidaire inspanningen van het Westen een zekere mate van welvaart en welstand hebben opgebouwd, nu als eersten weigeren een inspanning te leveren om de huidige vluchtelingenstroom mee te helpen kanaliseren.

Dip

Voor een stuk is dit misschien nog te begrijpen: wij zitten op dit ogenblik met onze economie in een dip; er moet al veel bespaard worden, sommige "verworven rechten" komen in het gedrang. Dus men wil er niet nog een "last" bovenop. Maar bekeken op wereldschaal, leven wij hier nog steeds in één van de meest welvarende regio's van deze aarde. Europa heeft de middelen om 1 à 2 miljoen vluchtelingen menswaardig op te vangen. Op korte termijn zal dit zeker een kost en een last zijn, maar op langere termijn zal blijken dat dit de bijkomende zuurstof was die wij nodig hadden om de sputterende motor van onze economie terug aan te zwengelen.

Meer solidariteit

Kortom, het antwoord op de problemen waar wij vandaag mee geconfronteerd worden is niet minder, maar net méér Europa: méér solidariteit, méér openheid en een gezamenlijke visie op hoe we deze uitdaging samen kunnen aanpakken. Politici, helaas zelfs in ons land, zelfs binnen sommige meerderheidspartijen, die denken dat als wij maar zo vlug mogelijk terug "onze eigen boontjes doppen", de problemen zullen verdwijnen, dwalen. De problemen zullen niet verdwijnen: ze zullen alleen maar erger worden. Alleen "méér Europa" kan op een duurzame manier de problemen oplossen, zeker niet "minder Europa". •

(*) Mao zei dat vrouwen de helft van de hemel op hun schouders dragen. De Liberale Vrouwen is het eerder om de wereld te doen. Hoe dan ook: een column van Aviva Dierckx over dié bepaalde kijk op de wereld.

DUITSER EUROOPA

De Amerikaanse journalist Robert Kaplan leurt met zijn nieuwe boek door Europa. “Duister Europa” heeft hij het genoemd. Het getuigt zowel van een enggeestig vooroordeel als van een totaal gebrek aan vertrouwen in Europese weerbaarheid. Hij maakt dezelfde kapitale fout die hij destijds maakte toen hij de inval in Irak en de afzetting van Saddam Hoessein verdedigde.

door Lukas De Vos

Want, o ja, Kaplan is ook raadgever van het Pentagon. Geen wonder dat ze daar alle mogelijke fouten opstapelen bij gebrek aan inzichten in buitenlandse politiek (want vergeet niet, na de invasie in Irak bleken er wel twee – 2 – CIA-“deskundigen” te zijn die ook Arabisch spraken; welke variant laat ik nog in het midden). Van de weeromstuit gaan de VS er geregeld met vuile voeten door, en vallen ze terug op de eenvoudigste oplossingen: versterk de staat, dus ook Europa. Maar dan onder één gezag, het Duitse. Er is geen andere mogelijkheid, vanwege de centrale ligging van het land, vanwege zijn forse uitvoer, en vanwege zijn belang als motor van de Europese economie.

Kortzichtigheid

Dat Kaplan meteen voorbijgaat aan het effect dat het Duitse leiderschap heeft, met name de snelle uitdieping van de kloof tussen arm en rijk (zuid versus noord), tussen democratie en autocratie (west tegen oost), en tussen burgers en migranten (de tegenstrijdige signalen die bondskanselier Merkel geeft tussen verwelkoming en screening), getuigt van typisch Amerikaanse kortzichtigheid. Hij gewaagt van nationalisme dat hinderlijk is voor groei (vertel dat de Duitsers). Dat vooral Washington zijn eigenbelang laat primeren op de Europese groeistuipe ontgaat hem. De splinter en de balk.

Want waarom zetten de VS de EU zo onder druk om het TTIP (het vrijhandelsakkoord) door te slikken? Uit puur machtsstreven, niét om de democratische structuren te versterken. Logisch misschien in een land waar de middenklasse zo goed als opgepeuzeld is bij gebrek aan openbare sociale voorzieningen en de schrikbarende machts- en rijkdomconcentratie bij de Top 1%.

Er is sprake van wederzijdse handelswinst, volgens het Onderzoekscentrum voor Economische Politiek: 119 miljard voor de EU, 95 miljard voor de VS. Afgezien van de weinig benijdenswaardige reputatie van prognoses (vergeet maar dat de grote ratingagentschappen nog altijd een AAA toekenden aan de drie grote IJslandse banken amper één week voor ze alle drie schipbreuk leden), is het vooral de ongebreidelde liberalisering die waarschuwingen inhoudt, met name dan voor de privatisering van de sociale zekerheid waarop Amerikaanse maatschappijen azen. Erger is dat zowel de ambtenaren (die in ons land recht van spreken hebben) als Europese parlementsleden hun opdracht niet kunnen invullen, en gepasseerd worden. Het EP krijgt een gezuiverde tekst voorgelegd waarbij Amerikaanse bedrijven gevrijwaard blijven. En dan is er natuurlijk nog de “investeringsbescherming”, het rechtsverzet dat bedrijven kunnen aantekenen als de staat ingrijpt in hun winsten. Arbitrage daarover wordt onttrokken aan nationale rechters. Van hoogkapitalisme gesproken.

Rode loper

Nick Dearden van de Global Justice Campaign hekelde na uitgelekte documenten op 17 maart dat het beangstigend is dat multinationals de rode loper uitgelegd krijgen om wetteksten mee uit te schrijven nog voor de parlementen de kans krijgen om erover te debatteren. Dat is al gebeurd bij ggo’s, bij de glyfosaten (stemming even uitgesteld), bij de uitstoot van (diesel)auto’s. Meer: “Amerika is er zo al in geslaagd om informeel regelgeving af te zwakken met betrekking tot het bankentoezicht, VS-instanties inzage te geven in persoonlijke gegevens van Europeanen, en de beperkingen op dierproeven of vliegtuigemissies te ontmantelen”, klaagt Kenneth Haar van het Corporate Europe Observatory.

En dat soort Europa, een “Duitsler Europa”, verdedigt Kaplan als hij liefst Duitsland in het zadel ziet zitten, ook al weten we dat Berlijn als allereerste het stabiliteitspact van 1997 aan zijn zolen lapte, en vrolijk over het 3% begrotingstekort hupte (net als Parijs trouwens), ook al weten we dat de Duitse auto-industrie meeschreef aan de richtlijnen over de luchtvervuiling (het beruchte “Porsche-amendement”), ook al hebben we gezien dat Merkel haar eigen koers voer over energie en vluchtelingen met niet-overlegde gesprekken

Voormalig Duits minister Guido Westerwelle: ook hij had ingezien dat de Irakoorlogen met Amerikaanse waan en bedrog waren uitgelokt.

Angela Merkel: haar luisterbereidheid en onwrikbaarheid moet de kloof tussen burger en elite overbruggen. En daar zal ze in slagen.

in Moskou en Ankara, ook al weten we dat de vluchtelingendeal (doorgedrukt door Merkel) met het autoritaire Turkije van Erdogan geen ene moer geeft om democratische waarden, eerbied voor de rechtsstaat, of respect voor de grondrechten. Realpolitiek is Regalpolitiek geworden. Een rek, een schap waarop je je behoeftigheden schikt zoals je wil.

Ambigu

Het minste wat van de Duitse politiek gezegd kan worden is dat hij bijzonder ambigu is. Willen maar niet kunnen, kunnen maar niet willen. Het vluchtelingendebat, de Europese aanpak. Duitsland hoeft zich niet te verschuilen achter zijn oorlogsverleden. Het moet alleen de logica opnieuw toepassen, het “Reine Vernunft”. Als je dan grenzen wil openzetten, zorg dan eerst voor een degelijke voorbereiding. Druk Griekenland niet platter dan het al is (mede door de onverbiddelijke soberheids-politiek die Schäuble en Nederland en Finland hardvochtig oplegden), en misbruik de onbekwaamheid om ruim duizend eilanden te bewaken niet om met de échte schuldige, het megalomane en machtsdronken Turkije, een pact te sluiten.

Misrekening

De misrekening van Merkel door voor haar beurt te spreken (“Wir schaffen das”) is op haar eigen voortvarendheid gestoten. Ze had lering kunnen trekken uit de houding van haar vroegere vicekanselier, de liberaal Guido

Westerwelle. Westerwelle (door knullige onverlaten vanwege zijn sexuele geaardheid soms liefkozend “Schwesterwelle” genoemd) stierf ironisch en uitgerekend op de dag van de capitulatie voor Turkije, 18 maart, aan leukemie. Westerwelle was een Europeaan zonder voorbehoud, gefascineerd door de rol die zijn partijgenoot en minister van Buitenlandse Zaken Hans-Dietrich Genscher op zich nam bij en na de Val van de Muur (1989-1992). Het was Genscher die vanop het balkon van de Duitse ambassade in Praag gevluchte DDR-bewoners kon meedelen dat ze een vrijegeleide naar het Westen kregen. Zelf hoofd van de Duitse diplomatie geworden in 2009 verhinderde Westerwelle dat Duitsland zich in de uitzichtloze oorlog om Libië zou storten, en weigerde hij deel te nemen aan NAVO-acties tegen Kadhafi. De geschiedenis heeft hem gelijk gegeven. In zijn laatste grote interview voor zijn dood (Der Spiegel, 7 november 2015) kwam hij terug op zijn wrange gelijk: “Heute ist es offensichtlich, dass die militärische Intervention in Libyen zu einem verfallenden Staat geführt hat, und das hat einen Teil der Migrationsbewegungen ausgelöst”. Ook hij had ingezien dat de Irakoorlogen met Amerikaanse waan en bedrog waren uitgelokt, en wierp een dam op tegen de versmelting van politiek en eigenbelang. Hij prees dan ook terecht Angela Merkel voor haar dappere uitspraak (niet voor haar inzicht), dat “die Menschenwürde nicht auf Deutsche beschränkt ist”.

Onderuit gehaald

Dat die moed haar drie deelstaatverkiezingen heeft gekost, moet ze er politiek bijnemen. Haar koers wijzigt de domineesdochter, strak in de leer, niet. Duitslandkenner Geert Van Istendael blijft optimistisch. Haar luisterbereidheid (en, mag ik er aan toevoegen, haar onwrikbaarheid) moet de

kloof tussen burger en elite overbruggen. En daar zal ze in slagen. Ook omdat, zoals The Economist terecht aanstipt, in twee van de drie deelstaten Groenen (Baden-Württemberg) en Socialisten (Rijnland-Palts) wonnen – twee partijen die het vluchtelingenbeleid van Merkel openlijk steunen. Ze is onderuit gehaald door haar eigen partijgenoten, Seehofers CSU op kop, omdat die openlijk twijfelen aan haar politieke krijtlijnen. En natuurlijk baren de oostelijke Länder grote zorgen. In Saksen-Anhalt haalt de populistische Alternative für Deutschland (AfD) in één klap 24 %, en wordt ze meteen de tweede grootste partij. Het is ook daar dat het xenofobe Pegida, net als in het naburige Thüringen (Dresden, Leipzig), zijn grootste optochten houdt – de deelname van AfD-MEPs Pretzell en von Storch aan racistische betogingen deed hen de das om; ze zijn uit de conservatieve fractie in het EP gezet.

Het is makkelijk om de achteruitstelling van de vroegere DDR-gebieden aan te halen om de toenemende kritiek op Merkel te verklaren. Of om kiezersmoedigheid in te roepen tegen het de facto tweepartijensysteem. Ik geloof dat het de nog altijd onuitsgesproken leidende rol in de EU is die in de 28 lidstaten tot geregelde oprispingen voert. De Unie doet er goed aan die rol te erkennen, te waarderen, en tegelijk onder democratisch toezicht te plaatsen. Weg dus van eigengereid nationaal optreden, en meer respect voor het acquis communautaire. Het zal Merkel ademruimte geven, en de Unie tot broodnodige hervormingen nopen. De eerste daarvan zijn een opwaardering van het parlement, de inperking van de nationale belangen, en de overdracht van het wettelijk initiatief van de commissie aan het parlement. En dan mag, voor mijn part, het Duits de lingua franca worden van de Unie. Zolang we maar van het Amerikaans gekonkel gespaard blijven. ●

Gwendolyn Rutten
Nationaal Voorzitter Open Vld

De filosofie van Locke legde de basis voor het moderne concept van de individuele vrijheid. Hij heeft dat als eerste uitgewerkt. Die idee bestond nauwelijks in het Engeland van de 17de eeuw, een statische standenmaatschappij geregeerd door een vorst met absolute – want door God geschonken en dus ‘natuurlijke’ – macht. Locke bracht de divine rights-doctrine ten val door de redenering om te draaien: hij legde bepaalde rechten en vrijheden bij elk individu, en wel van nature. De idee van de voorrang van individuele rechten op die van een groep of stand vormt ook vandaag nog de grondslag van het Vlaams liberalisme.

Happiness

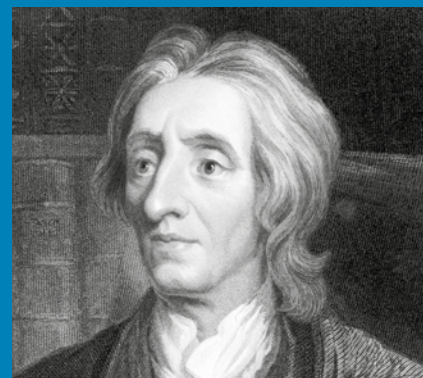
Uit Locke's revolutionaire idee dat elke mens onvervreembare rechten bezit, groeide ook het model voor de moderne westerse maatschappij. Zijn echo weerklinkt bijvoorbeeld luid in de onafhankelijkheidsverklaring van de Verenigde Staten van Amerika (1776): “We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness.” Ook de Belgische Grondwet, en België als constitutionele liberale democratie, zijn op de leest van Locke geschoeid.

Locke is ook de grondlegger van het eigendomsrecht, niet alleen een cruciaal concept voor liberalen, maar ook de basis voor het vrije marktdenken en dus voor onze welvaart. Individuele vrijheid en het recht om zelf de vruchten van je inspanningen te plukken, creëren een open lotsbestemming. Of zoals het liberale credo luidt: niet je afkomst maar je toekomst telt.

Locke verbindt de zelfontplooiing van het individu verder met het onderwijs. Voor Locke was elke mens van bij de geboorte immers een onbeschreven blad – een tabula rasa. Een goede scholing vergroot het toekomstpotentieel van de mens. Locke legt hiermee de basis voor het liberale pleidooi over de emancipatorische waarde van het onderwijs. Bij ons zou vrij en universeel onderwijs pas in de 20ste eeuw worden gerealiseerd, maar Locke's pleidooi

JOHN LOCKE, KOMPAS VOOR MODERNE LIBERALEN

Ik beschouw John Locke in de eerste plaats als een prominent vader van het liberalisme. Alleen al daarom is hij voor mij een filosoof van historisch belang. Met zijn oeuvre legde hij immers de basis van de westerse liberale democratie zoals we die vandaag kennen. Maar nog belangrijker vind ik de intrinsieke waarde van zijn ideeën voor het politieke en maatschappelijke debat van vandaag en morgen.

vuurt mij ook vandaag nog aan om te ijveren voor een inschrijfplicht vanaf 3 jaar en voor meer ambitie in het onderwijs.

Emancipatie

Als liberalen stellen dat de mens de maat van alle dingen is, en niet de staat, het ras, de religie of de verbeelde gemeenschap ('het volk'), dan vloeit dat voort uit Locke's emancipatiedenken. Voor hem ligt het initiatiefrecht tot het vormen van een samenleving immers bij vrije individuen. Dit sociaal contract maakt vervolgens van individuen burgers. En, als het van mij afhangt, geëngageerde burgers.

Locke's concept van de scheiding der machten (later overgenomen door Montesquieu) leidt verder het typisch liberale wantrouwen tegenover machtsconcentratie in. Voor liberalen moet de macht die burgers aan de staat geven herroepbaar zijn, welomschreven en beperkt. De macht van de staat eindigt waar burgerlijke vrijheden beginnen. Dat kompas hanteleren liberalen vandaag nog steeds: denk aan de balans tussen vrijheid en veiligheid, zeker in tijden van terrorisme, of aan privacy in het digitaal tijdperk.

Tolerantie

Locke is ook de pleitbezorger van de scheiding tussen kerk en staat. Zijn redenering is tijdloos en universeel: geen enkele mens kan de waarheidsclaim van een godsdienst ten gronde beoordelen. Zelfs al zou er een ware religie bestaan, kan die niet worden opgelegd aan wie dat niet wil. Het enige alternatief is tolerantie. Iedereen heeft het recht op een innerlijke, persoonlijke overtuiging. En om dit pluralistische karakter van de samenleving te waarborgen dient de staat zelf neutraal te zijn. Lockes pleidooi voor religieuze verdraagzaamheid is meer dan 300 jaar oud, maar onverminderd relevant voor samenlevingsvraagstukken in een geglobaliseerd en superdivers tijdperk. Datzelfde geldt voor zijn discours over wederzijdse rechten en plichten van vrije burgers in een open samenleving. Als John Stuart Mill het liberale huis heeft opgericht, dan heeft John Locke 150 jaar voor hem de fundamenten hiervoor gelegd. Hij hoort thuis in het rijtje van de allergrootsten. Nog voor lange tijd. Want de idealen van Locke zijn nog lang niet altijd of overal realiteit. ●